
RELIGIJSKA KULTURA U SKOLI I DRUSTVENIM MEDIJIMA

Izveštavajući sa znanstvenog kolokvija „Religiozna kultura u školi i društvenim medijima“, najavili smo da ćemo i dalje, onoliko koliko smatramo primjerenim, biti spremni za raspravu koja je zapravo tek počela. U ovom broju donosimo djelomično (i neautorizirano) izlaganje Živka Kustića koji je govorio o problemima komuniciranja putem javnih glasila (vrlo zanimljivo, ne samo s gledišta „Glasa koncila“) i dijelove iz razgovora (opet neautoriziranog) s dr. Mustafom Cerićem koji je na skupu postavio pitanje: Zašto je religija potisnuta iz škole i zašto je sad ponovno uvoditi?

ZIVKO KUSTIĆ:

IZMEĐU LJUBAVI I ISTINE

Govorim iz vlastitog iskustva, nastojeći izbjegavati teoriju, osobito onu u kojoj nisam stručan. Mi, katolici imali smo i još imamo u ovom poslijeratnom društvu stanovite moguć-

nosti, počevši osobito od Drugog vatikanskog koncila, izdavanja novina, izdavanja više ili manje brojnih časopisa, čemu se poslije pridružiše i ostale vjerske zajednice, svaka na svoj način prema svojim mogućnostima. Ta naša komunikacijska sredstva trebala bi u prvom redu osigurati sto više komunikacije, da se zaista uklone pregrade u zajednici, da se ne stvori centar moći. Jer prekid komunikacija uvijek stvara centre moći, osobito onaj koji je više namjeren nego što je produkt nemoći komunikatora. Mi danas imamo katoličke vjerske novine, imamo „Mali koncil“, vrlo nazočan u čitateljstvu sa svojih 8000–9000 primjeraka, imamo katehetske institute, imamo Vijeće Biskupske konferencije za vjeronauk, imamo odgovarajuće forume i medije u drugim vjerskim zajednicama. Moje je zapažanje to da među nama komunikacija nije ostvarena. Ne kažem da je uopće nema, ne kažem da nismo mnogo radili, ne sumnjam ni u dobronamjernost niti u stručnost, ali rezultat je takav da ne postoji, rekao bih, ni onaj minimum uzajamnog priopćavanja sadržaja koji rezultira i stanovitom dozom uzajamnog povjerenja, koji bi već sada mogao biti baza za zajedničko djelovanje na području o kojem govorim. Iza toga sto kažem stojim kao urednik „Glasa koncila“ (28 godina) i od početka suradnik don Luke Depola u „Malom koncilu“ te dvadesetak godina član Vijeća Biskupske konferencije za tisak i katehetizaciju...

Unutar Katoličke crkve komunikaciju je silno teško ostvariti. S jedne strane postojimo mi, kojim je, eto, stjecajem okolnosti povjeren zadatak da radimo novine, a radimo i „Mali koncil“. S druge strane postoje stručnjaci na Teološkom fakultetu ili Katehetskom institutu, Katehetskom vijeću, koji vrlo zdušno rade svoj posao. S treće strane, a to je glavna strana, postoji mnoštvo od nekoliko tisuća vjeroučitelja s kojima mi praktično nemamo komunikaciju. Usudujem se tvrditi da nitko od nas do sada nije uspio skupiti i izraziti ono što oni stvarno misle. Pred nama je dakle zadatak da prije nego što pristupimo izradi bilo kakvih katekizama, bilo za školu, bilo za crkvenu upotrebu, upoznamo i one kojima se obraćamo, mi ne znamo za koga ćemo pisati katekizme. Naša novinska i katehetska ekipa često je nazočna na

terenu, i ovo što govorim rezultat je našeg iskustva. Zahvaljujući činjenici da nismo bas iz vrha establishmenta, ni crkvene birokracije, ni crkvene scientokracije — ja to jako razlikujem — ljudi su s nama iskreni, iskreniji nego inače. Ustanovio sam da ti naši župnici i te naše časne sestre doista u velikoj mjeri nisu uspjeli slijediti ni koncilski razvoj katoličke misli i katehetike ni one divne plodove koje su katolički instituti, o kojima je riječ, zaista postigli. Moglo bi se statistički ustanoviti da se velik dio župnika vraća prastarim katekizmima.

Naša Katehetska ljetna škola, kao najjemenitiji izraz našega iskustva i naših dometa, okuplja najviše pet posto aktivnih vjeroučitelja, što je premalo da bi se njezini divni rezultati ucijepili u naše iskustvo. Mi dakle imamo na terenu katehezu, klasičnu, najklasičniju...

Ustanovio sam da se oko Zagreba znatan broj izgrađenih vjeronaučnih dvorana prestao upotrebljavati i one postaju skladišta, zbog problema grijanja i rada, a mi statistika o tome nemamo...

Prema tome, novine bi morale najprije imati mogućnost iskrenog pisanja o fenomenu i iskustvima župnika, vjeroučitelja, naroda, vjeroučenika, Biskupske konferencije i nas. Do danas još nije bilo moguće ostvariti potrebnu razinu iskrenosti koja traži stanovitu bezobzirnost, a ova pak veliki stupanj nezavisnosti. Jer mi smo ipak, htjeli ili ne htjeli, interesne grupe. I ako ćeš pisati kritički o nekom kraju, ako ćeš, uz najbolju volju da nikoga ne povrijediš, pokazati da jedan svećenik ne radi kao drugi, nećeš se samo zamjeriti tom svećeniku nego će se i probuditi instinkt održanja kaste ili klase, najplemenitiji, pa će ti možda cijeli kraj odbiti novine. S druge strane, ako se usudiš kritizirati, to jest kritički informirati o radu Biskupske konferencije, Katehetskog instituta ili drugih, opet ćeš povrijediti ljude koji doista solidno rade. Svi jest o uzajamnoj kritičnosti na doista demokratski način još je vrlo daleko, mi smo još previše ljudi funkcije, i treba nas odgajati za pluralizam i uzajamnu kritičnost. Dolazi do kolizije novinarske, kritičke svijesti s bratskom ljubavlju i potrebom da ne pogaziš čovjeka. Kršćani smo, prevladava bratska ljubav, a strada istina koja je apsolutno potrebna. To je onaj

grč u kojem se nalaze naša javna glasila...

Zato smatram da ona moraju biti mjesto iskrenoga kritičkog pisanja, gdje će svaki župnik — bez straha od toga da će biti ismijan i proglašen nesposobnim, a govorit će vjerojatno i u ime mnogih kolega koji se stide govoriti — moći napisati: ljudi, učenjaci, gospodo i biskupi, ja sam takav i takav župnik, ja vjerujem u Boga i u svoju Crkvu, ali ja to ne mogu, ja radim ovako...